

Igitabo cya Daniyeli – Nimeru Ijana na Mirongo Cyenda n'Irindwi

Ihishurwa ry'Ubuhanuzi: Uku Guteranya kwa Kabiri kwa Kristo n'Uruhare rw'Ubwa Islamu mu Iherezo nk'uko Bivugwa mu Nkuru y'Ibyahishuwe

Jeff Pippenger
2024-04-29

Ubu noneho tumaze kumenya ko kimwe mu bintu bigaragazwa n'inkuba ndwi ari umurimo wa Kristo wo kongera guteranya ubwoko Bwe ubwa kabiri, umurimo yatangiye gukora muri Nyakanga, 2023. Amateka y'Abamileriti agaragaza ko uwo murimo usohozwa mu gihe intambara y'Idini ya Isilamu ari yo mbuga y'ubutumwa.

Ubutumwa ni Ibyahishuwe bya Yesu Kristo, bikurwaho ikimenyetso mbere gato y'uko igihe cy'igeragezwa gifungwa, ariko ubwo butumwa butwarwa na (bushyirwa mu rwego rw') ubutumwa bw'akaga ka gatatu. Muri cya gihe nyine Uwituka yaramburaga ukuboko kwe ubwa kabiri mu 1849, Mushiki wa White yavugaga ku kunyeganyezwa kw'amahanga arakaye, ari ikimenyetso cya Islamu.

“Ku wa 16 Ukuboza, 1848, Umwami yanyeretse iyerekwa ry'uguhungabana kw'ubutware bwo mu ijuru. Nabonye ko igihe Umwami yavugaga ati 'ijuru,' atanga ibimenyetso byanditswe na Matayo, Mariko, na Luka, yashakaga kuvuga ijuru, kandi igihe yavugaga ati 'isi' yashakaga kuvuga isi. Ubutware bwo mu ijuru ni izuba, ukwezi, n'inyenyeri. Ni byo byimika ubutegetsi mu ijuru. Ubutware bwo ku isi ni abategeka ku isi. Ubutware bwo mu ijuru buzahungabanywa n'ijwi ry'Imana. Hanyuma izuba, ukwezi, n'inyenyeri bizavanwa mu myanya yabyo. Ntibizashira, ahubwo bizahungabanywa n'ijwi ry'Imana.

“Ibicu by'umwijima, biremereye, byaje bizamuka kandi bigongana. Ikirere cyaratandukaniye kandi kirisubiza inyuma; maze dushobora kureba hejuru tunyuze mu mwanya ufunguye uri muri Orioni, aho ijwi ry'Imana ryaturutse. Umurwa Wera uzamanuka unyuze muri uwo mwanya ufunguye. Nabonye ko ubu imbaraga zo mu isi ziri kunyeganyezwa kandi ko ibyabaye biza bikurikirana uko bikwiye. Intambara, n'ibihuha by'intambara, inkota, inzara, n'icyorezo ni byo bibanza kunyeganyezwa imbaraga zo mu isi; hanyuma ijwi ry'Imana rikazanyeganyezwa izuba, ukwezi, n'inyenyeri, kandi n'iyi si na yo. Nabonye ko ukunyeganyezwa kw'imbaraga zo mu Burayi atari ko, nk'uko bamwe babyigisha, ukunyeganyezwa kw'imbaraga zo mu ijuru, ahubwo ko ari ukunyeganyezwa kw'amahanga arakaye.” Early Writings, 41.

Abanditsi b'amateka bemeza ko icyahungabanyaga amahanga y'i Burayi mu mwaka wa 1848, cyari ibikorwa by'ingabo za Isilamu, kuko mu buryo bw'ubuhanuzi zigereranywa nk'ubushobozi burakaza amahanga. Mu buhamya bwa mbere bw'Umwami bwo kongera kurambura ukuboko Kwe ubwa kabiri mu mateka yo kuva mu 1840 kugeza mu 1844, ubutumwa bw'Induru yo mu Gicuku bwageze mu nama y'inkambi yabereye Exeter. Kuva aho kugeza ku wa 22 Ukwakira 1844,

ubwo butumwa bwakwirakwiye ku nkombe z'uburasirazuba bwa Leta Zunze Ubumwe za Amerika nk'umuraba ukomeye. Iyo mpinduka yari yaragereranyijwe mbere no kwinjira kwa Kristo i Yerusalemu mu ntsinzi, kandi indogobe ni yo yatwaye Kristo imwinjiza i Yerusalemu.

Ubutumwa bw'Ijwi ryo mu Gicuku bugereranya ubutumwa bwose bw'ubuhanuzi bw'Ibyahishuwe bya Yesu Kristo, ariko ibyo Byahishuwe bishyirwa mu rwego rw'Isilamu y'umubabaro wa gatatu irakaza amahanga, kuko ari Isilamu itwara ubutumwa ari bwo Byahishuwe bya Yesu Kristo. Yesu ni Intare yo mu muryango wa Yuda, kandi ahujwe n'ubutumwa bw'indogobe."

Yuda, ni wowe abavandimwe bawe bazashima; ukuboko kwawe kuzaba ku ijosi ry'abanzi bawe; abana ba so bazakunamira imbere yawe. Yuda ni icyana cy'intare: mwana wanjye, wazamutse uvuye ku muhigo; ariyubitse hasi, yicumba nk'intare, kandi nk'intare ishaje; ni nde wayikangura? Inkoni y'ubwami ntizava kuri Yuda, kandi n'utanga amategeko ntazava hagati y'ibirenge bye, kugeza aho Shilo azazira; kandi amoko ni we azateraniraho. Aboshye icyana cy'indogobe ye ku muzabibu, n'icyana cy'indogobe y'ingore ye ku muzabibu watoranyijwe; yamesheye imyambaro ye muri divayi, n'imyenda ye mu maraso y'imizabibu: Amaso ye azatukura kubera divayi, kandi amenyo ye azera kubera amata. Itangiriro 49:8–12.

Ni mu Buyuda ni ho "gukoraniriza hamwe kw'abantu" gusohozwa. Kristo, nk'uko ari Buyuda, ni na we "Umuzabibu," kandi "umuzabibu w'indobanure" uboshywe ku "cyana cy'indogobe." "Imyambaro" ye yogeshejwe muri "divayi," ari yo yari "amaraso y'imizabibu." Kristo yatangiye kumena amaraso ye i Getsemani, igihe yabiraga ibyuya by'amaraso, kandi Getsemani bisobanura "urwengero rw'imyelayo." Kuva i Getsemani kugeza ku musaraba yamennye amaraso ye y'igiciro cyinshi kugira ngo akoranirize abantu bose kuri we.

Noneho ni ho gucirirwa kw'iyi si; noneho umutware w'iyi si aza kujugunywa hanze. Nanjye, nimara kuzamurwa ngakuwe mu isi, nzireherezaho abantu bose. Ibyo yabivuze agaragaza urupfu yagombaga gupfa urwo ari rwo. Yohana 12:31–33.

Umurimo wa Kristo wo kwikururira abantu bose kuri We ni igikorwa cy'ibyiciro bibiri, kuko abanza kwegeranya "abirukanywe bo muri Isirayeli," hanyuma akabakoresha nk'ibendera ryo gukurura izindi ntama ze.

Ndi umwungeri mwiza, kandi nzi intama zanjye, kandi intama zanjye ziranzi. Nk'uko Data anzi, ni ko nanjye nzi Data; kandi nitangira intama ubugingo bwanjye. Kandi mfite n'izindi ntama zitari iz'uru rugo; na zo ngomba kuzizana, kandi zizumva ijwi ryanjye; maze hazabaho umukumbi umwe n'umwungeri umwe. Yohana 10:14–16.

Abantu ibihumbi ijana na mirongo ine na bine ni bo "ntama" bamuzi. "Izindi ntama" ni umukumbi we usohoka i Babuloni igihe babonye kandi bumvise ibendera. Mbere y'uko azamura ibendera rye, ari zo ntama ze, abanza kubakoranya ubwa kabiri. Uwo murongo w'amateka yera uhuye n'imirongo ya cumi na itatu kugeza kuri cumi na gatanu yo muri Daniyeli igice cya cumi na kimwe, kandi bityo ugahuzwa n'amateka ahishwe yo mu murongo wa mirongo ine. Ugaragaza umurongo w'ihembe ry'Abaporotesitanti b'ukuri rikurikira mu mateka y'ihembe ry'Abaporotesitanti b'ubuhakanyi, ihembe rya Repubulikani b'ubuhakanyi, n'ukuza kwa maraya w'i Tiro, mbere gato y'itegeko ryo ku Cyumweru ryo mu murongo wa mirongo ine na rimwe.

Umurongo w'ihembe ry'Abaporotesitanti b'ukuri ugaragaza amateka ndetse n'ubutumwa aho abo bantu ibihumbi ijana na mirongo ine na bine bashyirwaho ikimenyetso.

“Abirukanywe bo muri Isirayeli” bagereranya umurongo utandukanye n’“iteraniro ry’abakobanyi”, nk’uko Yereimiya abivuga, cyangwa nk’“isinagogi ya Satani”, nk’uko Yohana ayivuga mu Byahishuwe igice cya kabiri n’icya gatatu aho amatorero y’i Simuruna n’i Filadelifiya avugwa. Ab’i Filadelifiya bagereranya “ibihumbi ijana na mirongo ine na bine” byo mu Byahishuwe igice cya karindwi, kandi Simuruna ni “imbaga y’abantu benshi” bo muri icyo gice nyine, badashobora kubarika. Ibyiciro byombi by’abacunguwe mu minsi ya nyuma biri mu mpaka n’ababeshya, kandi bari mu isinagogi ya Satani, kandi bavugaga ko ari ubwoko bw’Imana, kuko bavugaga ko ari Abayahudi.

Umurongo w'ihembe nyakuri ry'Abaporotesitanti ugizwe n'impaka zibaho hagati yabo n'abahoze ari ubwoko bw'isezerano bari muri icyo gihe basigaranwa. Muri icyo gihe nyene, abizerwa na bo bari mu mpaka n'umurongo w'Abaporotesitanti bateshutse hamwe n'Ugatorika. Izo nzego eshatu z'idini zigereranya ikiyoka, inyamaswa n'umuhanuzi w'ibinyoma ku rwego rwa mikoro mu murongo w'ihembe nyakuri ry'Abaporotesitanti.

“Nabonye ko itorero ry'izina gusa n'Abadivantisiti b'izina gusa, nka Yuda, bazadutanga ku Bakatolika kugira ngo babone ububasha bwabo bwo kuza kurwanya ukuri. Icyo gihe abera bazaba ari abantu batazwi cyane, bazwi na bake mu Bakatolika; ariko amatorero n'Abadivantisiti b'izina gusa bazi ukwizera kwacu n'imigenzo yacu (kuko batwangaga bitewe n'Isabato, kuko batashoboraga kuyivuguruzwa) bazagambanira abera kandi babamenyeshe Abakatolika nk'abirengagiza amategeko n'imigenzo by'abaturage; ni ukuvugaga ko bakomeza Isabato kandi bakirengagiza icyumweru.” Spalding and Magan, 1, 2.

Twigeze kuvugaga kuri uyu murongo mbere, kandi muri uko kubigenza twagaragaje ko imvugo “itorero ry'izina gusa” n'imvugo “Umwadivantisiti w'izina gusa” byari bifite igisobanuro n'ikoreshwa bitandukanye igihe Mushiki wa White yandikaga ayo magambo. Nyamara abahanuzi bavugiye cyane iminsi y'imperuka kuruta uko bavugiye amateka yabo bwite, bityo rero muri uyu murongo itorero ry'izina gusa ryo mu minsi y'imperuka ryaba ari Uprotestanti bw'ubuhakanyi. Ijambo “nominal” risobanura “mu izina gusa.”

Itorero ryiswe irya Giporotesitanti ryaretse kwamagana Roma mu wa 1844, ubwo ryigomekaga ku kwinjirana kwizera Ahera Cyane, aho ryashoboraga kumenya ko Isabato y'umunsi wa karindwi ari wo munsi ukwiye wo kuramirizaho. Ahubwo, ryakomeje gukomeza ugusenga izuba, ari ryo kimenyetso cya Gatolika. Ntibishoboka “kwamagana” Roma, ari byo bisobanuro byonyine by'ijambo “Umuporotesitanti,” niba wemeye ikimenyetso cyayo cy'ubutware, icyo itorero ry'Abaroma ryakomeje kugaragaza kenshi ko ari cyo butware bwaryo bwo guhindura mu Bibiliya umunsi wo kuramirizaho, bukawuvana ku Isabato y'umunsi wa karindwi bukawushyira ku Cyumweru.

“Abadivantisiti b'izina gusa” ni abavugaga ko ari Abadivantisiti b'Umunsi wa Karindwi, ariko kandi banamenyekanishwa nka Yuda, ari we kimenyetso cy'umwigishwa wahemukiye ibyo yavugaga ko yemera. Itorero ry'Abadivantisiti b'Umunsi wa Karindwi ry'izina gusa rizanga “abera,” kandi abo

bera “bazahinduka” hanyuma “abantu batazwi.” Banga abo bera batazwi, “kubera Isabato,” ukuri badashobora “guhinyuza.” Ukuri kw’Isabato mu mateka ya Mushiki wa White kwari Isabato y’umunsi wa karindwi, ariko kugereranya ukuri kw’Isabato kw’iminsi y’imperuka, kudashobora guhinyuzwa, kandi ni yo nyigisho yabanje kwangwa n’Ubudiventisti bw’Umunsi wa Karindwi bwa Lawodokiya mu kwigomeka kwabwo mu 1863. Iyo nyigisho yari ukuri kwa mbere k’ishingiro kwavumbuwe na William Miller, kandi ihagarariye ukuri kw’ishingiro k’Ubudiventisti Abadiventisti b’izina gusa banga kugenderamo, nk’uko bigaragazwa n’inzira za kera za Yereimiya. Uko kuri kw’Isabato ni “ibihe birindwi,” byo mu Balewi makumyabiri na gatandatu.

Umurongo wa Porotesitantisimu y’ukuri ugizwe na Filadelifiya na Simuruna ugambanirwa n’abagereranywa na Yuda. Yuda yasezeranye kugambanira Yesu incuro eshatu, bityo bigaragaza ubugambanyi bugenda butera imbere bwabanje kandi bukarangirira ku musaraba. Umurongo wa cumi na gatandatu wa Daniyeli cumi na umwe ugaragaza itegeko ryo ku Cyumweru, ryagereranyijwe n’umusaraba. Ni cyo gituma, mu mirongo ibanziriza itegeko ryo ku Cyumweru ryo mu murongo wa cumi na gatandatu, ari na ryo tegeko ryo ku Cyumweru ryo mu murongo wa mirongo ine na rimwe, abazera bera bo mu minsi ya nyuma bazanirwaho ubugambanyi bw’intambwe eshatu. Ubugambanyi buba mu gihe Uwituka ari gukoranya ubwa kabiri ibendera Rye ryo mu minsi ya nyuma.

No kuri uwo munsi hazabaho umuzi wa Yesayi, uzahagarara nk’ibendera ry’amahanga; abanyamahanga bazamushakashakaho, kandi aho azaruhurira hazaba hafite ubwiza. Kandi kuri uwo munsi, Uwituka azongera kurambura ukuboko kwe ubwa kabiri kugira ngo agarure abasigaye bo mu bwoko bwe bazaba barasigaye, abakure muri Ashuri, no mu Egiputa, no muri Paturo, no muri Kushi, no muri Elamu, no muri Shinari, no muri Hamati, no mu birwa byo mu nyanja. Kandi azashyiriraho amahanga ibendera, ateranye abirukanywe bo muri Isirayeli, kandi akoranye hamwe abatatanijwe bo mu Buyuda, abakure ku mpera enye z’isi. Kandi ishyari rya Efurayimu rizashira, n’abanzi ba Yuda bazarimburwa: Efurayimu ntizongera kugirira Yuda ishyari, kandi Yuda ntizongera kurushya Efurayimu. Ahubwo bazagurukira ku bitugu by’Abafilisitiya berekeza iburengerazuba; bazanyaga ab’iburasirazuba bari hamwe; bazarambura ukuboko kwabo kuri Edomu no kuri Mowabu; kandi abana ba Amoni bazabumvira. Yesaya 11:10–14.

Yesaya agaragaza imiterere y’amateka y’uyu murongo mu murongo wa cumi, akoresheje imvugo ngo “uwo munsi.” Bityo rero, uwo “munsi” uba waramaze kugaragazwa mu mirongo ibanziriza umurongo wa cumi. Iyo dusubiye inyuma tugakurikirana iyi nkuru y’ubuhanuzi yihariye kugeza ku cyerekezo kidufasha kumenya igihe “uwo munsi” ari wo, tugera ku murongo wa mbere w’igice cya cumi.

Bazabona abashyiraho amategeko y’ubugome, kandi bakandika ibyo kurenganya bategetse. Yesaya 10:1.

Mushiki wa White agaragaza ko “itegeko ridakiranuka” rivugwa muri uyu murongo ari itegeko ryo ku Cyumweru rigiye kuza vuba:

“Hashyizweho isabato y’ikigirwamana, nk’uko ishusho ya zahabu yashyizwe mu kibaya cya Dura. Kandi nk’uko Nebukadinezari, umwami w’i Babuloni, yasohoye itegeko rivuga ko abatazapfukamira iyo shusho ngo bayisenge bazicwa, ni ko n’itangazo rizatanzwa rivuga ko abatazaha icyubahiro gahunda y’icyumweru bazahanishwa gufungwa no kwicwa. Bityo Isabato y’Uwiteka igakandagirirwa muni y’ibirenge. Ariko Uwiteka yaravuze ati: ‘Bazabona ishyano abategeka amategeko atari ayo gukiranuka, kandi bakandika amakuba bategetse’ [Yesaya 10:1]. [Zefaniya 1:14–18]” Manuscript Releases, volume 14, 92.

Imimerere y’uko Uwiteka azongera gukoranya ubwoko Bwe ubwa kabiri ishyirwa mu mateka y’ikibazo cyegereje cy’itegeko ryo ku Cyumweru, kuko mu murongo wa cumi na kabiri w’igice cya cumi, Yesaya avuga ko Uwiteka azabanza kurangiza umurimo hagati mu bwoko Bwe mbere y’uko azana urubanza rwe nyobozi ku itegeko ritari iryo gukiranuka, ari ryo tegeko ryo ku Cyumweru.

Ni cyo gituma bizaba, ko Uwiteka narangiza umurimo we wose ku musozi wa Siyoni n’i Yerusalemu, nzahana imbuto z’umutima w’ubwibone w’umwami wa Ashuri, n’ubwiza bw’amaso ye y’ubwibone. Yesaya 10:12.

“Umurimo kuri Siyoni no kuri Yerusalemu”, uwo Uwiteka “asohozwa” mbere y’uko igihano cya papa gitangira ku itegeko ryo ku Cyumweru, ni ugushyirwaho ikimenyetso kw’abantu ibihumbi ijana na mirongo ine na bine. Mu gice cya cyenda cya Ezekiyeli, umuntu ufite ihembe ririmo wino y’umwanditsi anyura i Yerusalemu ashira ikimenyetso ku “baniha kandi bakaboroga kubera ibizira bikorerwa mu gihugu” no mu itorero. Uwo murimo ukubiyemo uburyo Uwiteka yongera guteranya ku ncuro ya kabiri abirukanywe ba Isirayeli. Abateranya abakura mu mfuruka enye z’isi, kandi “imfuruka enye z’isi” zigereranywa n’uturere umunani tw’akarere k’isi. Umunani ni ikimenyetso cy’igikorwa cyo kugeragezwa kijyanye n’igishushanyo cy’inyamaswa, bityo bikagaragaza ko guteranywa kwa nyuma kw’abari kuzaba ibendera bibaho mu gihe ikigeragezo cy’igishushanyo cy’inyamaswa kirimo gusohozwa mu isi.

Ubumwe bugeranywa na “Efurayimu” “idafuhira Yuda, kandi Yuda” “idahagarika umutima Efurayimu,” bubaho igihe abanzi ba Yuda bacibwaho. Mu buryo bw’ubuhanuzi, abantu b’isezerano rya mbere, bagereranywa na Yuda, cyangwa isinagogi ya Satani, cyangwa iteraniro ry’abakobanyi, cyangwa Abaporotesitanti bo mu mateka y’Abamilerite, cyangwa Abayahudi bo mu mateka ya Kristo, “bacibwaho” ku gutenguha kwa mbere. Igihe Yereimiya yagereranyaga ayo mateka nyene, yategetswe ko atagomba na rimwe gusubira mu iteraniro ry’abakobanyi, nubwo bo bashoboraga kumugarukaho iyo bahisemo kwihana.

Uherye ku wa 18 Nyakanga 2020 kugeza ku itegeko ryo ku Cyumweru, Uwiteka akoranyiriza hamwe ubwoko Bwe bwo mu minsi y’imperuka ku ncuro ya kabiri. Abukoranya abuvanye impande zose z’isi, mu gihe arimo asohozwa umurimo We wose kuri Yuda na Yerusalemu. Muri icyo gihe cyo gushyirwaho ikimenyetso, ubwoko bw’Imana bwo mu minsi y’imperuka buzaba butazwi, nyamara n’ubwo bimeze bityo buzahangana n’ubumwe bw’impande eshatu burwanya umurimo wabwo.

Ugatolika ni cyo gikoko cy'iryo huriro ry'incuro eshatu, kandi umwe mu bakobwa be ni rya tsinda Mushiki wa White aranga ko ari itorero ry'izina gusa. Ibo bahagarariye umuhanuzi w'ibinyoma. Abadiventisiti b'i Lawodikiya b'izina gusa, bahagarariwe na Yuda, ni bo kiyoka muri iri shusho. Ubugome bwo kwigomeka bwo mu 1863 bwagereranyijwe no kwigomeka kwa Isirayeli ya kera i Kadeshi ya mbere, igihe bahisemo kwanga ubutumwa bwa Yosua na Kalebu no gusubira muri Egiputa. Egiputa ni ikimenyetso cya kiyoka.

Mwana w'umuntu, uhange amaso yawe kuri Farawo umwami wa Egiputa, umuhanuzeho, no kuri Egiputa hose: Vuga, uvuge uti: Uku ni ko Uwiteka Imana avuga iti: Dore ndakurwanya, Farawo mwami wa Egiputa, wa kiyoka kinini kirambaraye hagati mu nzuzi zacyo, cyavuze kiti: "Uruzi rwanjye ni urwanjye ubwanjye, kandi narwiyemereye." Ezekiyeli 29:2, 3.

Ubugome bwabereye i Kadeshi bwarangaga ikigeragezo cya cumi mu ruhererekane rw'ibigeragezo byatumye abantu batoranyijwe bari barakuwe muri Egiputa bakanwa kandi bagapfa, kandi bwagereranyaga ikigeragezo cya nyuma cy'uruhererekane rw'ibigeragezo rwashyizwe kuri Adventisime y'Abafiladelifiya yo mu murongo wa Miller ku wa 22 Ukwakira 1844, rukarangirana n'ubugome bwo mu 1863. Ku iherezo nyakuri ry'amateka ya Isirayeli ya kera, Abayahudi "barasakuza bati, 'Mumukureho, mumukureho, mumubambe ku musaraba.' Pilato arababaza ati, 'Mbese mbambe Umwami wanyu ku musaraba?' Abatambyi bakuru baramusubiza bati, 'Nta mwami dufite keretse Kayisari.'" Mu bugome bwa mbere no mu bugome bwa nyuma, abantu bahoze ari ubwoko bw'isezerano bahisemo kwifatanya n'ikimenyetso cy'ikiyoka (Egiputa na Roma ya gipagani) nk'umwami wabo.

Ku wa 18 Nyakanga 2020, "abanzi ba Yuda" "baraciweho," maze urusengero rw'abihumbi ijana na mirongo ine na bine rurashingwa. icyari gisigaye gusa ni uko urusengero rwagombaga kwezwa, mbere y'uko Intumwa y'Isezerano iza mu rusengero rwayo itunguranye. Urusengero rw'amateka y'Abamillerite rwubatswe mu myaka mirongo ine n'itandatu, kuva mu 1798 kugeza mu 1844. Mu gucika intege kwa mbere ko ku wa 19 Mata 1844, Abaporotesitanti baraciweho maze baba igice cy'isinagogi ya Satani, iteraniro ry'abakobanyi, umukobwa wa Roma. Uhereye kuri iyo ngingo kugeza ku wa 22 Ukwakira 1844, habayeho igikorwa cyo kwezwa mbere y'uko abanyakuri bakurikira Kristo bakinjira Ahera Cyane, kugira ngo asohoze umurimo wo guhuza Ubumana bwe n'ubumuntu bwabo.

Amateka y'ihembe nyakuri ry'Abaporotesitanti, ryongera gukoranirizwa hamwe ubwa kabiri mbere gato y'itegeko ridakiranuka, kugira ngo ribe ibendera Imana ikoresha mu guhamagara izindi ntama Zayo ngo zisohoke i Babuloni, abera muri icyo gihe kimwe n'icyo amahembe y'Abarepubulikani n'ay'Abaporotesitanti bayobye ahuriramo hamwe, agasambana mu buryo bw'umwuka, bityo akaba umubiri umwe, cyangwa urusengero rumwe, ari byo shusho ya ya nyamaswa. Muri icyo gihe nyine, urusengero rw'Imana na rwo rurimo kuremamo ishusho ya Kristo.

Tuzakomeza iki cyigisho mu ngingo ikurikiraho.

Ijambo ryaje kuri Yeremiya rivuye ku Uwiteka, riravuga riti: Hagarara mu irembo ry'inzu y'Uwiteka, uhamagaze iri jambo, uvuge uti: Nimwumve ijamba ry'Uwiteka, mwa Bayuda

mwese mwinjira muri aya marembo gusenga Uwiteka. Uwiteka Nyiringabo, Imana ya Isirayeli, avuga atya iti: Mukosore inzira zanyu n'imigenzereze zanyu, nanjye nzabatuza aha hantu. Ntimukiringire amagambo y'ibinyoma muvuga muti: Ingoro y'Uwiteka, ingoro y'Uwiteka, ingoro y'Uwiteka, ngiyi. Kuko nimuramuka mukosoye rwose inzira zanyu n'imigenzereze zanyu; nimuramuka mukiranura rwose imanza hagati y'umuntu na mugenzi we; nimutagira umunyamahanga, impfubyi n'umupfakazi mukandamiza, kandi ntimumene amaraso y'inzirakarengane aha hantu, kandi ntikumurikire izindi mana kugira ngo bibagirire nabi: ni bwo nzabatuza aha hantu, mu gihugu nahaye ba sogokuruza banyu, uherye kera kose ukageza iteka ryose. Dore, mwiringira amagambo y'ibinyoma adafite umumaro. Mbese muziba, mwice, musambane, murahire ibinyoma, mutwikire imibavu Baali, kandi mukurikire izindi mana mutazi; hanyuma muze muhagarare imbere yanjye muri iyi nzu yitiriwe izina ryanjye, muvuge muti: Turakijijwe kugira ngo dukore aya mahano yose? Mbese iyi nzu yitiriwe izina ryanjye yabaye ubuvumo bw'abambuzi mu maso zanyu? Dore, nanjye ubwanjye narabibonye, ni ko Uwiteka avuga.

Ariko nimujye noneho ahantu hanjye hari i Shilo, aho nabanje gushyira izina ryanjye, murebe icyo nahakoreye kubera ubugome bw'ubwoko bwanjye bw'Abisirayeli. Kandi none, kuko mwakoze ibyo bikorwa byose, ni ko Uwiteka avuga, kandi nababwiye, nkabyuka kare nkavuga, ariko ntimwumvise; kandi nabahamagaye, ariko ntimwasubiza; ni cyo gituma iyi nzu yitiriwe izina ryanjye, iyo mwiringiramo, n'aha hantu nahaye mwe na ba sokuruza banyu, nzahagirira nk'uko nagiriye i Shilo. Kandi nzabakura imbere y'amaso yanjye, nk'uko nakuyeyo bene wanyu bose, ari bo rubyaro rwose rwa Efurayimu. Nuko ntusabire ubu bwoko, kandi ntuzamure ijwi cyangwa isengesho ubusabira, kandi ntunkingeho: kuko ntazakumva. Mbese ntubona ibyo bakora mu midugudu y'u Buyuda no mu mihanda y'i Yerusalemu? Yeremiya 7:1-17.